

Hoe gaan we de vrijblijvendheid voorbij?

Lancering eerste SDG Spotlight rapportage – 1 maart 2021

Op 1 maart 2021 presenteerde SDG Spotlight Nederland het eerste Spotlight rapport 'De Vrijblijvendheid Voorbij: maak van gelijke kansen en biodiversiteit een grenze(n)loze prioriteit'. Onder het toezend oog van een virtueel publiek van 130 mensen werd het een boeiende middag.

Na de opening van moderator Lynn Zebeda en een aangrijpende en illustrerende video van Emma van Steen presenteerde Ellen van Reesch, namens SDG Spotlight Nederland, de uitkomsten van het rapport. Deze zijn ronduit ongemakkelijk te noemen. Nederland faalt ten aanzien van het centrale uitgangspunt van duurzame ontwikkeling. Het Nederlandse economische groeimodel gaat direct ten koste van de natuur en ecosystemen in binnen- en buitenland. Daarnaast is er sprake van groeiende ongelijkheid. "Het is een kritisch verhaal, dat voelt soms ongemakkelijk. Dit is het beeld dat naar voren kwam. We moeten eerlijk in de spiegel durven kijken", aldus Van Reesch.

Welke aanbeveling omarm jij?

In reactie op de uitkomsten schoven Sandra Pellegrom (SDG Coördinator NL), Coenraad Krijger (IUCN, SDG 15 alliantie), Janet Vaessen (WOMEN Inc, SDG 10 alliantie), Thyra Zoons (NJR), Michel Scholte (Minister van de nieuwe economie) en Jan Pronk namens Earth Charter NL aan. Zij reageerden op de vraag "Welke aanbeveling zou jij omarmen en waarom?".

Sandra Pellegrom noemde de aanbeveling om de SDG's centraal te stellen in het beleid van alle ministeries, en ze te verbinden met de uitvoeringspraktijk en rechtsbeginselen, uit haar hart gegrepen. "Plaats de SDG's in het hart van het beleid en ontwikkel een samenhangend beleid en SDG-strategie." Ook heeft het rapport voor Pellegrom laten zien waarom het zo waardevol is om de SDG's als kader te gebruiken. "Het is een super informatief, leesbaar, waardevol rapport. Het is zo belangrijk dat we de agenda monitoren en kritisch naar de voortgang kijken", aldus Pellegrom. Voor Thyra Zoons was het meteen duidelijk dat zij de aanbeveling over de actieve betrokkenheid van burgers (in de besluitvorming over maatschappelijke transitie en de oproep voor de inclusieve vorm van inspraak) zou omarmen: "Uit deze rapportage kunnen we to-do lijstjes halen. Het is super goed dat deze rapportage nog concreter laat zien waar ook jongeren impact maken en hoe ze beter kunnen bijdragen." Michel Scholte wilde het hele rapport wel omarmen, maar vond dat het nóg wel kritischer had kunnen zijn. Het probleem waar we mee zitten in de economie is 'het blind maximaliseren van aandeelhouderskapitaal', zei hij.

Als coördinator van SDG 15 Alliantie vindt Coenraad Krijger dat het gevoel van urgentie m.b.t. de natuur en biodiversiteit in de samenleving - bijvoorbeeld bij maatschappelijke organisaties, bedrijven en gemeenten - best goed doordringt. Juist op politiek niveau en bij de Rijksoverheid blijft dit achter. Voor Krijger is de samenhang tussen de SDG's een waardevol element van het rapport: "Er is een duidelijke link tussen de achteruitgang van ecosystemen en de stagnering van menselijke ontwikkeling". Collega coördinator van de SDG 10 Alliantie, Jannet Vaessen, merkte op dat SDG 10 en 15 veel omvattende doelen zijn die gaan over de zorg voor elkaar en voor de aarde. Vaessen is zelf geschrokken van het gebrek aan informatie en beleid op het gebied van ongelijkheid, inclusief genderverschillen. Er is geen samenhangende visie en strategie over hoe we ongelijkheid kunnen verminderen. "Economie moet altijd een waarde blijven, maar gecombineerd met aan de ene kant inclusiviteit en aan de andere kant groene duurzaamheid".

Jan Pronk riep op tot politieke actie: “maak van de SDG’s het ijkpunt bij de verkiezingsprogramma’s die nu voor ons liggen”. Het is belangrijk om het regeerakkoord, op basis van de SDG’s, inhoudelijk te beïnvloeden. Dat kan alleen als maatschappelijke actoren samenwerken. Ook drong hij aan op het zo snel mogelijk schrijven van soortgelijke rapportages over de 15 andere SDG’s.

Gelijke kansen en biodiversiteit zijn te belangrijk voor politiek gepolder

Daarna was het woord aan de Tweede Kamerleden én kandidaten Renske Leijten (SP), Kirsten van den Hul (PvdA), Suzanne Kröger (GroenLinks) en Jaap Jonkers (CDA). Kirsten van den Hul onderschreef de urgentie die het rapport meegeeft: “we zien dat het te lang duurt voordat de politiek de SDG’s echt hoog genoeg op de agenda zet. Zo is er maar bij één wet de (SDG) duurzaamheidstoets uitgevoerd, ondanks dat we daar als Kamer om hebben gevraagd”. Jaap Jonkers vindt het heel belangrijk is dat deze twee, maar ook het gehele palet aan SDG’s, gehaald worden. Zijn specifieke zorg betreft conflictgebieden; kansenongelijkheid is vaak een onderliggende oorzaak van conflict, daar moet meer aan gebeuren. Suzanne Kröger riep op tot transparantie, “als je politiek gepolder wil doorbreken is de eerste stap volstrekt transparant zijn over wat je plannen en de effecten ervan zijn. Dit moet voor mensen ook heel inzichtelijk worden gemaakt. Dat vind ik heel goed van dit onderzoek”. Renske Leijten waarschuwde voor beleid dat te ‘belerend’ is. Het beboeten van burgers met extra kosten voor een vliegvakantie is volgens haar niet de oplossing. “Die burgers zijn niet het probleem, maar juist de consultants die de hele wereld overvliegen om te spreken over duurzaamheid. Daar zouden we naar moeten kijken. Er is veel te lang gepolderd en we zijn veel te lang te lief geweest voor elkaar”.

Partij-overstijgend aan de slag

“We moeten ons in Nederland realiseren dat wij ook echt een bijdrage moeten leveren”, aldus Kirsten van den Hul. Ze benadrukte dat heel veel van de Nederlandse acties en geldstromen het behalen van de SDG-doelen belemmeren. “Nu zijn de SDG-doelen belegd bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken, maar ze zijn *chefsache*: beleg ze bij Algemene Zaken”. Leijten dacht eerder aan Financiën, want dat ministerie “houdt de knip op de portemonnee”.

‘Samenwerking’ is volgens Jonkers het sleutelwoord voor het verkrijgen van meer draagvlak voor de SDG’s onder bedrijven. Bedrijven die al heel erg hun best doen moeten we niet straffen, maar juist aanmoedigen en inspireren. Dat heeft een veel groter effect op mensen die bereid zijn om te helpen, maar niet weten waar te beginnen en niet gedwongen willen worden. Hierop reageerde Kröger dat het juist in het belang is van de koplopers in het bedrijfsleven - die bereid zijn wat te doen – dat de overheid duidelijke normen stelt. Dat kan bijvoorbeeld door milieuschade een prijs te geven, zodat het niet meer loont om te vervuilen. Ook Leijten was kritisch over de rol van bedrijven: “Op het moment dat iets urgent leeft in de samenleving nemen bedrijven het over als een marketingtruc; mensen krijgen zo het idee dat ze misleid worden”.

Hoe komen we van de vrijblijvendheid af? Van den Hul: “we moeten voorbij de goede bedoelingen. Het moet bij elk ministerie bovenaan de agenda staan. Er is op alle fronten werk aan de winkel.” Suzanne Kröger merkt op dat de jaarlijkse afgewentelde milieuschade in Nederland is berekend op €31 miljard, een gigantisch bedrag dat we niet terugzien in de doorrekeningen. Als we de inkoopkracht van de overheid inzetten om de duurzaamheidsdoelen te dienen zit daar een enorme kans. Dat is iets waar we [de aanwezige partijen] ons allemaal hard voor zouden kunnen maken”.

Het is glashelder: de tijd van vrijblijvendheid is voorbij. Lynn Zebeda sloot af met de boodschap “we hopen dat dit rapport helpt om elkaar scherp te houden en om de politiek scherp te houden”.